

Přítomnost - „bytí při tom“

Původní význam slova „přítomnost“ poukazuje na principiální relativnost (tj. vztažnost) jakéhosi „bytí při tom“, neboť tu je skryt odkaz k onomu „něčemu“, tedy přesněji k bytí „něčeho“, jakož i v jistém smyslu ještě skrytější odkaz k „subjektu“ (tedy k bytí „subjektu“) takového vztahování (relace), kterýžto sice bývá zapomínán (v důsledku fascinace „objektivitou“), ale je vždy naprosto nezbytným předpokladem a někdy i základem takové vztaž(e)nosti. Vezmeme-li tedy vážně, že „přítomnost“ je vlastně „při-tom-nost“ a že má nutně dva členy, dva póly, z nichž aspoň jeden je „při tom druhém“ - čímž ovšem se i onen druhý dostává (třeba bez svého přičinění) do situace, v níže je „při tom“ prvním, aktivnějším, pak nám musí být jasno, že nemá dobrý smysl mluvit (a myslit) o „přítomnosti“ něčeho samostatného, od kontextu izolovaného (byť jen v abstrakci). Přesto se vnucuje myšlenka „přítomnosti“ „právě jsoucího“ a vnímajícího „já“ jako subjektu, k němuž je vztahována přítomnost čehokoli dalšího, „předmětného“, „věcovatého“, co samo jakoby prostě ob stojí a je k dispozici. Naproti tomu tam, kde určitá aktivita (a reaktivita) může být prisuzována i druhému členu, stává se jeho „při-tom-nost“ natolik důležitou, že vzájemná „při-tom-nost“ obou členů (takže jsou vzájemně „při sobě“ a tím „pro sebe“ navzájem) dostává charakter setkání, jehož „čas“ nemůže být chápán jako cosi okrajového anebo nahodilého. To, že musí jít o (přinejmenším) dva aktivní subjekty, které samy jsou událostmi, tj. událostným děním, nás nutně vede k lepšímu porozumění tomu, že jejich právě aktuální „přítomnosti“ nemohou být interpretovány jen jako krátkodobé fáze (a už vůbec ne bodové), ale že v nějaké podobě si musí být navzájem „při-tom-ny“ obě události subjektu celé, tj. včetně toho, co už předcházelo a pominulo, jakož i toho, k čemu dosud nedošlo, ale má (nebo aspoň může) dojít.

(Písek, 140412-1.)